

Raadsvoorstel

Raadsvergadering

13 december 2021

Commissie Ruimte

29 november 2021

Afdeling en opsteller

ROW/W.J. Buiten/0578 699494/w.buiten@heerde.nl

Portefeuille

S.J.L. Nienhuis / W.I. Meijer

Programma

Duurzaamheid

Opnemen in Bestuursagenda

nee

Agendapunt

3.

Onderwerp

Regionale Energiestrategie 1.0 Cleantech regio

De raad besluit om:

1. Kennis te nemen van de aanbestedingsbrief van de Stuurgroep RES;
2. Kennis te nemen van het eindverslag ontwerp RES 1.0 Cleantech regio;
3. De RES 1.0 Cleantech regio vast te stellen

Inleiding

Als onderdeel van het Klimaatakkoord uit 2019 maken alle regio's in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES). Hiermee moet bereikt worden dat het aandeel duurzame energie in ons land fors wordt vergroot en de uitstoot van broeikasgassen afkomstig uit kolen- en gascentrales wordt gereduceerd. De gemeente Heerde heeft in de afgelopen ruim twee jaar samen met de diverse overheden, bedrijven, maatschappelijke partijen en inwoners in de Cleantech Regio gewerkt aan een passende strategie voor duurzame energie in onze regio.

De ontwerpversie van de RES heeft dit jaar opengestaan voor inspraak door inwoners. Aansluitend is de ontwerpversie behandeld door uw raad en alle andere overheden in de regio. De inspraak en de bestuurlijke ronde hebben geleid tot een aantal wijzigingen in de RES 1.0. In het eindverslag ontwerp RES 1.0 zijn alle wijzigingen weergegeven die zijn doorgevoerd of deels zijn overgenomen. De 1.0-versie ligt nu voor besluitvorming voor bij alle overheden in de regio. Uw raad wordt gevraagd de RES 1.0 vast te stellen.

Beoogd effect

Door in te stemmen met de RES ontstaat regionaal perspectief om te werken aan duurzaamheidsdoelstellingen. De RES leidt tot een inspanningsverplichting om aansluitend ruimtelijk beleid te ontwikkelen voor energie-opwek binnen het grondgebied van de gemeente Heerde.

Bevoegdheid / Juridisch kader

Met de RES wordt invulling gegeven aan de landelijke afspraken in het Klimaatakkoord van 2019. Alle deelnemende overheden besluiten zelfstandig over de RES 1.0 en werken dit uit in omgevingsbeleid.

Eerdere besluitvorming en kaders

- Uw raad heeft op 8 juli 2019 ingestemd met de startnotitie voor de RES Cleantech regio.
- Uw raad heeft op 5 oktober 2020 kennis genomen van de concept RES en een tweetal moties aangenomen.
- Uw raad heeft op 4 oktober 2021 kennis genomen van de ontwerp RES 1.0 en een motie aangenomen.

Argumenten

1. De aanbiedingsbrief neemt u mee in de afwegingen

De stuurgroep RES heeft alle deelnemende overheden een aanbiedingsbrief toegezonden. Hierin is toegelicht hoe de stuurgroep het resultaat van de RES 1.0 beschouwd en welke status de RES heeft. Deze brief wordt aan uw raad aangeboden ter kennisname.

2. Eindverslag geeft aan welke wijzigingen zijn doorgevoerd

De ontwerp RES heeft voor alle inwoners van de regio ter inzage gelegen. Veel inwoners in de regio hebben gebruikt gemaakt van deze mogelijkheid om een inspraakreactie te geven. Ook zijn bij de raadsronde over de ontwerp RES 1.0 veel moties en amendementen ingediend. In het eindverslag ontwerp RES 1.0 is terug te lezen wat de conclusies zijn uit de inspraakronde en welke thema's door de samenleving worden genoemd om rekening mee te houden. Er is per inspraakreactie een beantwoording geformuleerd door de stuurgroep.

3. De RES 1.0 is op een aantal onderdelen gewijzigd of aangevuld

Het doel van onze regio blijft gelijk aan de ontwerp RES. Als regio verwachten we in 2030 1,07 TWh aan energie te leveren. Dit doen we met veel zon-op-dak (0,55 TWh), zonnevelden (0,45 TWh) en een beperkt aandeel windenergie (0,11 TWh). De kwaliteit van het landschap staat daarbij centraal. Naar aanleiding van de reacties in de inspraakronde is de RES 1.0 wel op een aantal onderdelen tekstueel gewijzigd, verduidelijkt of aangevuld met acties. Specifiek windenergie heeft hierin een belangrijke plaats. Het gaat om:

- Een betere duiding van wat nu als potentie voor windenergie wordt gezien in relatie tot de voormalige zoekgebieden.
- Een uitleg over de relatie tussen gezondheid en windenergie en de status van de RES hierin. Daarin is ook de actualiteit van het RIVM-onderzoek meegenomen.
- Toelichting op het participatieproces.
- Een aantal actiepunten die doorschuiven naar de RES 2.0.

4. Motie overgenomen in RES

De motie die uw raad op 4 oktober 2021 aannam over de ontwerp RES is opgenomen in deze RES 1.0. De motie heeft geleid tot een aantal tekstuele wijzigingen en agenderen van het thema innovatie, opslag en netwerkcapaciteit in de RES 2.0. Het thema 'voorkomen van lastenverzwaring bij inwoners' is een landelijk dilemma en niet direct aan onze RES te koppelen. Waar we wel invloed op hebben is het slim benutten van het energienetwerk waardoor kosten worden vermeden. Het thema van pionieren met experimentele projecten beschouwen we als een lokale opdracht en hiervoor gaan we met samenwerkingspartners aan een voorstel werken.

5. Uw gemeenteraad besluit over het grondgebied van Heerde

In de RES 1.0 staat welke bijdrage we als regio denken te gaan leveren met onze strategie. Dit is niet nader gespecificeerd naar individuele gemeenten. Er staat daarmee dus ook niet vast wat de gemeente Heerde dient te leveren aan de regionale doelen. De RES blijft een strategie die we iedere twee jaar herijken en waar we het evenwicht zoeken tussen regionale samenwerking en lokale autonomie. De RES leidt wél tot een inspanningsverplichting voor de deelnemende overheden. Hiervoor is de gemeenteraad het bevoegd gezag. Bij instemmen van uw gemeenteraad met deze

RES geeft u te kennen om voor het grondgebied ruimtelijk beleid op te stellen om de doelstellingen uit de RES te faciliteren. In dit ruimtelijk beleid maakt uw raad een afweging tussen de sectorale doelen uit de RES voor energie en andere ruimtelijke aspecten. De strategische lijnen die nu voorliggen zijn passend voor de gemeente Heerde met haar sterke landschappelijke kwaliteiten. We zien voldoende aanknopingspunten om de RES 1.0 te vertalen naar een lokaal ruimtelijk kader en te verwerken in onze Omgevingsvisie.

Kanttelingen

1. RES iedere twee jaar herzien

Iedere twee jaar wordt de RES door de regio herzien. Hiermee ontstaat de gelegenheid om actualiteiten en nieuwe inzichten te verwerken. De vaststelling van de RES 1.0 door uw raad is dus pas een eerste stap richting 2030. Wat we in de RES 2.0 en verder gaan doen staat in de ontwikkelagenda. Nieuwe inzichten over windenergie, zowel op gebied van gezondheid als op gebied van ecologie, zullen in de RES 2.0 bijvoorbeeld meer aandacht krijgen. Ook staat een regionale uitwerking van de zonneladder in de komende twee jaar op het programma. Verder zal de ambitie van het toekomstige Kabinet en oplossingen om het energienet effectiever te benutten worden verwerkt. Inhoud en focus van de RES kan op basis van toekomstige ontwikkelingen dus wijzigen.

2. Onzekerheid in voortgang en uitvoering

In de Cleantech regio beschouwen we ons landschap als ons kapitaal. Dit principe vormt voor onze RES het vertrekpunt. Dit leidt tot een genuanceerde afweging tussen ruimtegebruik, draagvlak en potentie. De ambitie en uitgangspunten voor onze regio zijn op een aantal punten behoorlijk ambitieus. We weten nu al dat het elektriciteitsnet van zowel Liander als Tennet op dit moment niet voorbereid is op een grote toename van het aandeel zon op dak bijvoorbeeld. Ook worstelt de regio met de scheve verhouding van windenergie in relatie tot zonne-energie. Verder is het maatschappelijk draagvlak voor grootschalige duurzame energie-opwek in veel gemeenten niet optimaal. De RES gaat echter over een lange periode en daarom zien we de ambitie wel als haalbaar. Het vraagt echter wel om inzet en flexibiliteit van overheden, marktpartijen en maatschappij. De bijdrage die onze gemeente zal gaan leveren aan de regionale doelen zal concreter worden met de kaders die we nu aan het maken zijn: ons uitnodigingskader voor energie en onze warmtetransitievise.

Geld

De proceskosten voor de totstandkoming van de RES worden grotendeels gefinancierd door een bijdrage van het Rijk aan de regio en de provincie Gelderland. Alle overheden leveren ambtelijke capaciteit. Na vaststelling van de definitieve RES zal elke gemeente op lokaal niveau een nadere uitwerking maken van de strategische lijnen en zoekgebieden. Voor deze uitwerking is door uw raad al in 2019 budget beschikbaar gesteld en wordt in onze gemeente al invulling aan gegeven.

Communicatie

Over de mogelijkheid tot inspraak is uitgebreid gecommuniceerd. Het creëren van draagvlak voor energietransitie in het algemeen en specifiek grootschalige energie-opwek is een thema dat de komende jaren onze aandacht blijft houden. Voor veel inwoners is een strategie zoals de RES nog weinig concreet. Communicatie zal de komende maanden gaan verschuiven naar ons lokale uitnodigingskader waar we mee gestart zijn en uiteindelijk naar projectniveau. Hierin zal zeker de verbinding worden gemaakt met het doorlopen proces rondom de RES 1.0.

Inclusiviteit

Toegang tot betaalbare en schone energie is een van de Sustainable Development Goals van de VN, om te komen tot een toekomstbestendige en eerlijkere wereld. De productie van schone energie

voor en door eigen inwoners en organisaties in onze gemeente is daar een invulling van. De RES is een ruimtelijke strategie om dat te bereiken. Verschillende doelgroepen hebben de gelegenheid gekregen om input te leveren. Specifiek is in de RES participatie in energieprojecten door middel van lokaal eigenaarschap beschreven. Hoe participatie er lokaal uit ziet werken nog we verder uit.

Cittaslow

Met de RES wordt geprobeerd om zowel onze cultuurhistorische en landschappelijke waarden te behouden als toe te werken naar een duurzame en schone toekomst met zo min mogelijk CO₂-uitstoot.

Inkoop en SROI

In deze fase niet van toepassing.

Uitvoering

Na vaststelling door de deelnemende overheden zal de RES 1.0 worden aangeboden aan het Nationaal Programma RES. Direct na vaststelling zal regionaal begonnen worden aan de voorbereidingen voor de RES 2.0, welke medio 2023 vastgesteld moet worden. Lokaal verwerken we de RES en het hierop afgestemde uitnodigingskader energie in onze Omgevingsvisie.

Advies commissie(s)

De commissie adviseert behandeling als B-onderwerp.

Heerde, 9 november 2021

Het college van Heerde

drs. J.W. Wiggers

B. van Zuthem

, burgemeester

, gemeentesecretaris

Bijlagen:

1. Raadsbesluit Regionale Energiestrategie 1.0 Cleantech regio
2. Aanbiedingsbrief RES 1.0 Cleantech regio
3. Eindverslag ontwerp RES 1.0 Cleantech regio
4. RES 1.0 Cleantech regio
5. Nadere toelichting op status windenergie